

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd
Postboks 799 Sentrum

0106 OSLO

Dato: 22.01.2021

Vår ref: 20/04755-8

Deres ref: 19/04898-6

Høring om strategi for Den norske kirke 2021-2025

Høringsuttalelse fra Nidaros bispedømmeråd – Strategi for Den norske kirke 2022 - 2025

Det vises til høringsbrev og høringsnotat av 10. november 2020 vedrørende strategi for Den Norske kirke i perioden 2022 til 2025. Nidaros bispedømmeråd har administrert og innhentet hørings svar fra relevante instanser i bispedømmet. Det er kommet inn 30 hørings svar i Nidaros, to av dem kommer fra fellesråd, 28 fra menighetsråd (kommuner med et sokn er registrert som menighetsråd). 10 av svarene kommer fra det som tidligere var Nord-Trøndelag, 12 av svarene kommer fra Trondheim og 8 svar fra tidligere Sør-Trøndelag utenfor Trondheim. Svarene er summarisk innarbeidet i bispedømmerådets hørings svar. Siden både selve høringsprosessen og hørings spørsmålene innbyr til en drøfting av forskjellige strategiske temaer, snarere enn entydige konklusjoner, avgir også Nidaros bispedømmeråd sitt hørings svar som vedlagte drøfting i sin helhet. I den grad bispedømmerådet har konkludert på spørsmål er det markert med fet skrift.

Nidaros bispedømmeråd gjorde følgende vedtak i sak 4/21:

Nidaros bispedømmeråd avgir vedlagte hørings svar med de endringer som fremkom i møtet 13. januar 2021.

Hørings svar i henhold til skjemaet "Hørings spørsmål" i kirkerådets hørings notat om strategi for Den norske kirke av 10.11.20

A: Identitets beskrivelse

Hørings spørsmål A1:

Hørings svarene i Nidaros fordeler seg slik: 40,7 prosent mener den første identitets beskrivelsen passer best, mens 59,3 prosent foretrekker alternativ 2: "En evangelisk-luthersk, landsdekkende, demokratisk og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid".

Nidaros bispedømmeråd slutter seg til flertallet blant hørings svarene i Nidaros, men foretrekker likevel et utvidet og justert alternativ 2 (se drøfting hørings spørsmål A2, tredje avsnitt):

Hørings spørsmål A2:

Av de hørings svarene som foretrekker alt.2 er det flere som i kommentarene understreker betydningen av at kirken er lokal, og at den derfor også må beskrives som landsdekkende.

Dette dekker også et demokratisk anliggende; vektleggingen av at kirken er åpen og demokratisk trygger dette, og understreker også at kirken er enhetlig og nasjonal (i betydningen åpen for alle). Videre er det flere som peker på at benevnelsen "evangelisk-luthersk" understreker en identitet og et trosgrunnlag som skiller Dnk fra andre. Det argumenteres også for at alt. 1 er noe deskriptiv i formen mens alt. 2 fremstår som noe mer operativ.

Blant dem som foretrekker alt. 1 oppleves imidlertid alt. 2 som noe vag, og at nettopp det deskriptive er en kvalitet ved alt. 1 fordi det i større grad forteller hva Dnk er og hva den driver med. Kirkens innholdsmessige kvaliteter med forankring i kirkelig og teologisk selvforståelse står sterkere i alt. 1 mens alt.2 fremmer mer organisasjonsmessige, strukturelle kvaliteter. Flere peker imidlertid på at den doble bruken av misjonsbegrepet er urymisk, og dessuten at misjonsbegrepet er noe krevende i seg selv. Alternativt foreslås: *"En evangelisk-luthersk bekjennende, tjenende og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid."*

Nidaros bispedømmeråd ønsker å fremme et revidert alternativ 2 som vektlegger det bekjennende aspektet ved kirken, samt det at tro og forkynnelse er helt grunnleggende trekk ved kirken. Videre vektlegger bispedømmerådet betydningen av at kirken er landsdekkende i sin drøfting, og peker på at dette begrepet understreker det demokratiske aspektet ved kirken.

Basert på drøftingen ble følgende alternative formulering foreslått i rådet: *"En landsdekkende, forkynnende, demokratisk og åpen folkekirke på evangelisk-luthersk grunn, gjennom gudstjeneste, undervisning, misjon og diakonalt arbeid"*.

Bispedømmerådet innser at en slik identitetsbeskrivelse kan bli noe ordrik og oppramsende. Det kan være at det er behov for at dette punktet med beskrivelse av kirkens identitet derfor får en annen grafisk utforming i form av punkter, ordsky el.l.

B: Formålskategorier

Høringssvarene i Nidaros har i stor grad sans for oppdelingen i formålskategorier, selv om det selvsagt er mange meninger om hvordan disse burde formuleres. Både flere av høringssvarene og Nidaros bispedømme mener imidlertid at trosdimensjonen ved kirken er noe underkommunisert i det foreslåtte valget av kategorier. Kirken er for eksempel ikke bare organisatorisk og institusjonelt til stede i samfunnet, men er også nærværende med sitt trosuttrykk og med de konsekvenser det får for etisk og profetisk handling, tale og opptreden i samfunnsdiskursen. Likeledes får formuleringen "kirken for medlemmene" et noe instrumentelt preg, et snev av medlemsorganisasjon, mens kirken i sitt vesen strekker seg utover medlemsmassen i sin tros- og håpsformidling. Kirken og troen er for alle, også uavhengig av hvordan hver enkelt i utgangspunktet tar stilling til den.

Høringsspørsmål B1:

Høringssvarene i forhold til hensiktsmessigheten av inndelingen i formålskategorier fordeler seg slik:

- Lite nyttig – 7.7 %
- Verken eller – 30.8 %
- Nyttig – 23.1 %
- Svært nyttig – 38.5 %

Nidaros bispedømmeråd slutter seg til trenden blant høringssvarene, og mener formålskategoriene er nyttige.

Høringsspørsmål B2:

Høringssvarene går i noen grad inn på vurderingen av målbeskrivelsene (se pt C-1) når de skal kommentere inndelingen, og disse punktene overlapper derfor hverandre. Dette er naturlig siden vurderingen av inndelingen nødvendigvis må forholde seg til hva inndelingen innebærer. Målbeskrivelsen av "Kirken i samfunnet" avgrensner for eksempel formålskategorien til å dreie seg om kirken som samfunnsaktør og kulturinstitusjon. Lest slik

synes inndelingen noe snever og lite ambisiøs. Kirken er allerede i kraft av sin størrelse, historie og rolle en samfunns- og kulturaktør, og en målbeskrivelse må strekke seg videre og lenger. Et av høringssvarene foreslår ambisjonen "*kulturinstitusjon og kritisk/reflekterende samfunnsaktør*". Målbeskrivelsen kan i tillegg indikere at kategorien har en "nasjonal" avgrensning. Men både kirken og kirkens samfunnsoppgaver er globale, og dette må komme tydeligere til uttrykk.

Også målbeskrivelsen av "kirken for medlemmene" gir et noe lavt eller passivt ambisjonsnivå, kanskje også med et "tjenesteytende" preg. Bruken av presensformen tilfører en opplevelse av at målet allerede er realisert og det snarere er snakk om vedlikehold av en allerede eksisterende tilstand. Kanskje ville formålskategorien favne videre og mer presist om den het "Kirken for alle" og hvis målbeskrivelsen ble gitt mer preg av å strekke seg etter noe. En av høringssvarene foreslår "*Kirken ønsker å gi fellesskap og skape rom for tro og håp til mennesker.*"

Når det gjelder den mer administrative tredje kategorien, gir ikke høringssvarene mange synspunkter, men det stilles spørsmål ved om kirken i det hele tatt kan komme til uttrykk som "organisasjon". Den skiller seg klart fra de andre to ved i langt mindre grad være knyttet til identitet og vesen, og kanskje burde den gjort det også språklig? "Organisering av kirken" ville trolig være mer dekkende for kategoriens innhold enn å gi den en tilnærmet ontologisk beskrivelse. En slik vri vil også avgrense en mer problematisk side ved kategori tre: Når frivilligheten på den foreslåtte måten så og si inngår i den kirkelige organiseringen, er det spørsmål om den ikke tas for langt. Kirken organiserer seg gjennom både uformelle og formelle strukturer, men den må i utgangspunktet bygge sin organisasjon på de formelle og profesjonelle strukturene (ansatte og folkevalgte). Frivilligheten (utover folkevalgte) er viktig, nødvendig og velkommen i virksomheten, men må folde seg ut i rammen av den profesjonelle og demokratiske basisorganisasjonen.

Videre er det altså et spørsmål om ikke trosdimensjonen burde komme tydeligere til uttrykk. Den hører hjemme i (i hvert fall) begge de to første formålskategoriene, og det er kanskje litt uklart hvor skillelinjen mellom disse reelt sett skal gå, og om det er behov for å skille. Kanskje kunne det løses ved å sette dem sammen (til "Kirken i samfunnet"), og heller åpne en (ny tredje) fjerde kategori: "Kirken som fellesskap for tro og håp". Et av høringssvarene tar også til ordet for at kategoriene er overflødige, siden kirken i samfunnet dekker alt.

Nidaros bispedømmeråd har gjennom sine drøftinger kommet fram til at de ønsker å foreslå andre navn eller overskrifter på formålskategoriene, overskrifter som etter rådets mening bedre uttrykker kirkens særegne karakter, og som etter rådets mening gir strategiarbeidet et mindre byråkratisk preg.

Bispedømmerådet ber derfor kirkerådet vurdere følgende formålskategorier: Leve kirke - være kirke - bygge kirke.

C: Målbeskrivelsene

Som beskrevet under B går høringssvarene noe over i hverandre når det gjelder B og C. Flere av høringssvarene er inne på den samme tematikken som over; en noe underkommunisert trosdimensjon og kanskje et litt svakt uttrykt kirkelig særpreg. Et av høringssvarene lyder: "*I utgangspunktet kunne underteksten til disse kategoriene vært brukt på hvilken som helst organisasjon. Vi savner et sterkere fokus på tilhørighet, trosfellesskap (kirken som trossamfunn).*"

D: Nasjonale satsingsområder.

Høringsspørsmål D1.

Høringssvarene har prioritert mellom de oppgitte satsingsområdene, og det har for Nidaros gitt følgende resultat (prioritert rekkefølge):

Leve kirke ["Kirken i samfunnet"]:

- Diakoni i en ny tid – 52%
- Fattigdom, ulikhet og utenforskap – 36%
- Religionsdialog og fremmedfrykt – 32%

- Bærekraftsmål – 28%
- Kulturarv – 16%
- Misjon og global kirke – 16%
- Klima og miljø – 12%
- Menneskerettigheter – 8%
- Kunst og kultur - 0%

De to satsingsområdene øverst på denne listen henger tett sammen, og også tre og fire kan assosieres med de andre to. Alle fire vil falle inn under kirkens diakonale arbeid (den nye diakonien) slik det defineres i dag (sammen med klima/miljø og menneskeretter), men selvsagt også tangere en rekke andre arbeidsfelt og kategorier. Også i høringsnotatets beskrivelser av satsingsområdene aner vi overlapping. Klima, miljø, fattigdom, ulikhet og menneskerettigheter inngår for eksempel i bærekraftsmålene.

Videre anser bispedømmerådet at satsingsområder på samfunnsfeltet trolig bør ha et kontekstuelet innslag. Kirken skal være samarbeidspartner i lokalsamfunnet, og må tilpasse sine satsinger til lokale forhold og behov.

Nidaros bispedømmeråd noterer seg også at ingen av høringsvarene prioriterer kunst og kultur blant sine to. Trolig speiler det en opplevelse av dette allerede er noe kirken behersker og arbeider med. Kunst og kulturuttrykk er tilnærmedesvis kjerneaktiviteter for kirken, og fremstår trolig som selvfølgelig (se tilsvarende for vurdering av kjernevirksomhet i neste punkt). Slik bør det ikke være. Også kunst- og kulturarbeidet har behov for fornyelse og nyskaping, og dermed også satsing.

Nidaros bispedømmeråd slutter seg likevel i hovedsak til høringsvarene i den regionale runden.

Være kirke ["Kirken for medlemmene"]:

- Barn og unge – 68%
- Tilgjengelighet - 56%
- Livslang læring – 44%
- Dåp - 8%
- Gravferd – 4%
- Konfirmasjon – 0%
- Vigselse - 0%

Nidaros bispedømmeråd noterer seg at de fire siste på denne listen trolig må betraktes som kirkelig kjernevirksomhet, og derfor i realiteten må ha prioritert høyere en det som er fremmet gjennom høringsvarene. Videre inngår også gudstjenesten i kjernevirksomheten. Trolig er høringsvarenes prioritering innenfor denne kategoriene en konsekvens av at en slik høring om strategi inspirerer til en type nytenkning. Likevel må kirken fortsatt utvikle seg og bli bedre på gjennomføring og nyskaping knyttet til de grunnleggende aktivitetene. Man kan ikke prioritere barn og unge uten å arbeide med dåp- og konfirmasjonsopplegg, tilgjengeligheten kan ikke styrkes om ikke nettopp for å forenkle tilgangen til de grunnleggende kjerneaktivitetene (osv.). Bispedømmerådet mener derfor at denne formålskategorien først og fremst må holde frem satsingen på kjerneoppgavene. Videre vil arbeidet med større oppslutning i aldersspennet 18-40 være avgjørende for fremtidig rekruttering til menighetsliv og rekruttering til kirkelige medarbeidere. Man kan kanskje hevde at disse grunnoppgavene ikke er satsingsområder siden de er kjernevirksomhet, men da burde de heller ikke foreslås som satsingsområder. Satsingsområdene kommer *i tillegg til* kjernevirksomheten og må ikke erstatte den.

Nidaros bispedømmeråd slutter seg likevel i hovedsak til høringsvarene i den regionale runden. Bispedømmerådet anbefaler at satsingsområdet "barn og unge" utvides og benevnes som "barn, unge og unge voksne". Videre mener bispedømmerådet at kategorien tilgjengelighet må kunne favne også digital tilgjengelighet og kirken på nett.

Bygge kirke ["Kirken som organisasjon"]:

- Frivillighet - 72%
- Rekruttering – 48%
- God ledelse – 32%
- Internkommunikasjon og samarbeid – 32%
- Demokratiutvikling – 12%
- Digitale fellesløsninger – 4%
- Kristne innvandrere - 0%

Blant annet både bispedømmerrådet og fellesrådet i Trondheim har frivillighet som satsingsområde. Det er ikke unaturlig at ordet havner høyt på listen. Bispedømmerrådet vil nok likevel påpeke at frivilligheten på sett og vis må være et produkt av god organisering, og neppe et satsingsområde som går forut for andre elementer i organiseringen. Kanskje kan høringssvarenes prioritering av dette henge sammen med formålskategoriseringen og målbeskrivelsen (se drøfting over - B2, avsnitt 3). Utvikling og forankring av god ledelse og organisasjon må uansett prioriteres i årene som kommer, og vil kanskje få tilstrekkelig satsing gjennom den naturlige utviklingen. Kirken står foran viktige valg og beslutninger når det gjelder ordning og organisering, og resultatene av denne prosessen vil gi avgjørende forutsetninger for vår evne til å rekruttere både nye ansatte medarbeidere og frivillige.

Nidaros bispedømmerråd slutter seg derfor i hovedsak til høringssvarene i den regionale runden.Høringsspørsmål D2:

Nidaros bispedømmerråd savner fire nasjonale satsingsområder i høringsnotatet:

- Pilegrimsarbeid
- Samisk kirkeliv
- Gudstjenestefeiring
- Aldersgruppa 18-40

De to første av disse er også regionale satsingsområder, men de har begge nasjonal interesse og er arbeidsområder som har behov for kontinuerlig nyskapning og tilførsel av ressurser. Samisk kirkeliv er hele kirkens anliggende og en nasjonal forpliktelse. Vi skal være folkekirke i en nasjon bygget på territoriet til to folk med en forpliktelse til å gi dette språklige og kulturelle uttrykk i vår gudstjenestefeiring og kirkelige virksomhet. Samisk kirkeliv og Pilegrimsarbeid er å betrakte som grunnleggende forpliktelser for kirken og i så fall bør det opprettes en egen kategori bestående av disse arbeidsformene sammen med andre nevnt i høringssvaret. (Altså en egen formålskategori som definerer og fremmer kjernevirksomheten).

Gudstjenesten er navet i kirkens arbeid og identitet. Den må alltid være et satsingsområde. Gudstjenesten har imidlertid svekket status, oppslutningen synker og gjennomsnittsalderen øker, og det er et sterkt behov for fornyelse og utvikling for å føre medlemmer og andre tilbake til den gudstjenestefeirende menigheten. I sammenheng med dette ser vi også at aldersgruppa 18-40 er lite til stede, både i gudstjenesten og i menighetslivet generelt. Kirken må i større grad nå dette aldersspennet med sitt arbeid, ikke minst med tanke på fremtidig medlemstall, aktivitetsnivå og rekruttering til kirkelige stillinger. Her er det slik Nidaros bispedømmerråd ser det, behov for en nasjonal, målrettet storsatsing.

E: Andre innspill og kommentarer

Høringssvarene i Nidaros og Nidaros bispedømmerråd synes det er gjort godt arbeid med utviklingen av en ryddig og målrettet strategiprosess. Likevel mener både høringssvarene og Bispedømmerrådet at trodsdimensjonen er noe underkommunisert i strategiarbeidet. Dette kommer til uttrykk gjennom fraværet av trosbegrepet både i identitetsbeskrivelsen, men ikke minst i formålskategoriene. Troen, troslivet og det særegne ved kirken blir litt lite vektlagt, og det er interessant å merke seg at i prioriteringen av satsingsområder velger mange av høringssvarene vekk kjerneoppgavene; dåp, konfirmasjon, vigsel, gravferd og gudstjenester. Disse er likevel helt grunnleggende byggeklosser i kirken, og må alltid tilføres ressurser og prioritet. Kanskje er de så selvsagte at det synes naturlig å lete etter andre ord når det er

snakk om strategier og visjoner, men uten at disse grunnleggende aktivitetene kommer i første rekke, vil trolig all annen satsing være nytteløs. Kirken må først og fremst formidle og forvalte kristen tro og trosliv. Det er i dette både identitet og satsing finner sin kjerne, og det ville derfor være nyttig å utforske begreper som "nåde, håp og tro" også i strategisk format. Et av høringssvarene formulerer dette slik: "*Vi kunne tenke oss flere formuleringer som for eksempel at kirken skal «gi rom for tro og håp, for fellesskap, stillhet og refleksjon, rom for trygghet og beskyttelse; et rom for den du er der du er; et nådens rom».*"

Med vennlig hilsen

Inge Torset
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til:

Nidaros bispedømmeråd

Kongsgårdsgata
1a, Erkebispegården

7013 TRONDHEIM

Mottakere:

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk
kirkeråd

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO